

Stichting die busvervoer voor senioren uitvoert kwalificeerde als ANBI

Toelichting minister van 1 juli 2010 nr. DGB 2010-4220 n.a.v. uitspraak Hof Den Haag van 25 mei 2010, nr. 2009/00358, 2008

In de statuten van belanghebbende (stichting X) staat als doelomschrijving 'het vervoeren van ouderen'. Haar feitelijke werkzaamheden bestaan uit het vervoeren van ouderen vanaf de leeftijd van 63 jaar van deur tot deur.

Voor haar werkzaamheden maakt X gebruik van vier kleine bussen die zij in eigendom heeft. Het vervoer beperkt zich tot ouderen woonachtig in de gemeenten Y en Z. Degenen die aan deze vereisten voldoen en gebruik willen maken van de vervoersdiensten van X (hierna: de deelnemers) moeten ten minste een jaar lang een maandelijkse contributie van € 4,50 te betalen. Bovendien moeten zij voor elke rit over een kaartje beschikken: de kaartjes kosten € 5 per 11 stuks. De deelnemer wordt, nadat hij daarvoor op de voorafgaande dag een afspraak heeft gemaakt, thuis met de bus opgehaald en naar de plaats van bestemming gebracht. Ook volgens afspraak wordt de deelnemer daarna weer opgehaald en thuisgebracht.

De inkomsten van X bestaan, behalve uit de contributies en de opbrengst van de verkoop van kaartjes, uit reclameopbrengsten, sponsorgelden en bijkomstig uit fooien, giften en rentebaten. Er werken ongeveer 120 vrijwilligers.

X beschikte eind 2006 over een eigen vermogen van € 234 281. In dat jaar behaalde zij een exploitatieresultaat van € 29 537. De in 2007 en 2008 behaalde resultaten zijn van dien aard dat het eigen vermogen eind 2008 € 250 000 bedraagt.

In geschil is of X kan worden aangemerkt als ANBI.

Rechtbank

In art. 6.33 Wet IB 2001 staat geen definitie van een ANBI. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat met de invoering van het ANBI-regime geen wijziging van de inhoud van het ANBI-begrip is beoogd. Daarom moet voor de beoordeling of sprake is van een ANBI te rade worden gegaan bij de jurisprudentie ter zake.

De HR oordeelde in zijn arrest van 31 oktober 1979, nr. 19 464, BNB 1979/314 dat voor de beoordeling of sprake is van een ANBI niet zozeer van belang is wat de doelomschrijving van de betreffende instelling is maar ook waaruit haar feitelijke werkzaamheden bestaan. In dit geval bestaan deze uit het vervoeren van ouderen vanaf de leeftijd van 63 jaar in twee gemeenten van deur tot deur tegen een sterk gereduceerd tarief.

De rechtbank volgt X in haar stelling dat dit vervoer er met name op is gericht te voorkomen dat deze ouderen in een sociaal isolement geraken of een dergelijk isolement te verminderen. Dat hiermee ook wordt voorzien in de vervoersbehoeften van een bepaalde groep personen, doet hier niet aan af; het vervoer is te beschouwen als een middel en niet als doel op zich.

Uit het arrest van de HR van 13 juli 1994, nr. 29 926, BNB 1994/280 blijkt dat het mogelijk is dat indien een instelling naast een particulier belang in ten minste gelijke mate een algemeen belang dient deze instelling kan worden aangemerkt als een ANBI.

De inspecteur kan worden nagegeven dat de doelgroep tot wie X zich richt een beperkte groep mensen is. Dit brengt op zich nog niet met zich mee dat dit de aanmerking van X als een ANBI in de weg staat. Uit het arrest van 18 december 1985, nr. 22 937, BNB 1986/103 moet worden afgeleid dat indien een instelling in de behoefte van een bepaalde groep personen voorziet dit niet uitsluit dat de werkzaamheden van de instelling rechtstreeks het algemene belang raken.

Hiervan zal sprake zijn indien met het dienen van het belang van een beperkte groep ook een algemeen belang wordt gediend, omdat het belang dat door de instelling wordt gediend volgens algemeen geldende opvattingen kan worden aangemerkt als een zaak waarvoor de overheid op enige wijze tot ondersteuning zou kunnen komen. Of, uit een oogpunt van solidariteit, een belangrijk deel van de samenleving blijkt geeft van zijn instemming, dan wel dat van het dienen van het particuliere belang een dermate positieve werking uitgaat dat daarmee ook ten minste gelijkwaardig aan het particuliere belang, het algemene belang is gediend. Daarbij kan in geval een instelling plaatselijk werkzaam is niet worden gezegd dat zij daardoor het algemene belang niet dient.

Nu de werkzaamheden van X er op zijn gericht om te voorkomen dat ouderen in een sociaal isolement raken door een gebrek aan mobiliteit is de rechtbank van oordeel dat niet alleen vanwege de betrokkenheid van de overheid en de samenleving voor het welzijn van ouderen, maar ook door de positieve werking die van deze werkzaamheden uitgaat X met haar werkzaamheden ten minste in gelijke mate als het particuliere belang, het algemene belang dient en om die reden kan worden aangemerkt als een ANBI.

De rechtbank verwerpt de stelling van de inspecteur dat X haar werkzaamheden op commerciële basis verricht en dat om die reden zij niet kan worden aangemerkt als een ANBI. Nu vaststaat dat het vervoer plaatsvindt tegen sterk gereduceerde tarieven en X haar werkzaamheden uitsluitend kan realiseren met behulp van een grote groep vrijwilligers, kan de conclusie niet anders zijn dan dat X haar werkzaamheden niet op commerciële basis verricht.

Aangezien de bijdrage die X vraagt voor haar vervoerdiensten beduidend lager is dan voor vergelijkbare diensten pleegt te worden gerekend is de rechtbank van oordeel dat niet kan worden gezegd dat X in concurrentie treedt met andere vervoerders.

Uit het arrest van de HR van 29 november 1972, nr. 16 946, BNB 1973/36 tenslotte kan worden afgeleid dat de aanwezigheid van een niet onaanzienlijk vermogen het aanmerken van een ANBI niet in de weg hoeft te staan. Voorwaarde is wel dat aannemelijk is dat dit vermogen zal worden aangewend voor de werkzaamheden waarmee het algemene belang gediend wordt. Gelet op hetgeen X onweersproken heeft gesteld omtrent de bestemming van haar vermogensoverschot en gelet op de statutaire bepaling over de bestemming van een batig liquidatiesaldo acht de rechtbank het aannemelijk dat het vermogen dat X tot heden heeft opgebouwd voor haar doelstelling en werkzaamheden zal worden aangewend.

X kan worden aangemerkt als een ANBI.

Hof

Algemeen nut beogende instellingen zijn instellingen wier doelstelling een werkzaamheid betreft, die op zichzelf rechtstreeks een algemeen belang raakt. Daartoe behoort niet een instelling die ten doel heeft een werkzaamheid die op zichzelf voorziet in een particulier belang waaraan een bepaalde kring van personen behoefte heeft. Dat wordt niet anders als de voorziening in dit belang indirect het algemeen nut dient. Bovendien kan een instelling slechts worden aangemerkt als het algemeen nut beogend, indien komt vast te staan dat met de door haar verrichte werkzaamheden het algemeen belang minstens in gelijke mate als het particulier belang wordt gediend.

Volgens het hof dienen de doelstelling van X, gelet op haar statuten alsmede haar feitelijke activiteiten nagenoeg uitsluitend, dus voor ten minste 50 percent het algemeen nut. Daaraan doet niet af dat de statuten slechts het middel vermelden - het verstrekken van vervoer - waarlangs X het doel, het voorkomen van sociaal isolement, wil bereiken.

X heeft onweersproken gesteld dat de gemeente haar heeft medegedeeld dat zij de huidige locatie zal moeten verlaten en elders huisvesting zal moeten zoeken; dat deze komende verhuizing aanzienlijke kosten met zich zal brengen; en dat, gelet op de toenemende vraag naar het door haar aangeboden vervoer, uitbreidingsinvesteringen in busjes nodig zijn. Dit brengt het hof tot het oordeel dat X niet meer vermogen aanhoudt dan redelijkerwijs nodig is voor de continuïteit van de voorziene werkzaamheden ten behoeve van haar doelstelling. Het hoger beroep van de inspecteur is ongegrond.

De minister deelt mee dat hij afziet van cassatieberoep. Ter toelichting merkt hij het volgende op.

Rechtbank en Hof zijn in feite op basis van het geheel van feiten en omstandigheden tot de conclusie gekomen dat zowel de doelstelling als de feitelijke werkzaamheden van stichting X ten minste voor 50% zijn gericht op het dienen van een algemeen belang. Dit oordeel geeft geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is voor het overige als verweven met waarderingen van feitelijke aard niet onbegrijpelijk.